“Oilaviy mehmon uyi” tushunchasining ilmiy, nazariy va amaliy masalalari

Boynazarov Ulug‘bek Egamberdiyevich
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada “oilaviy mehmon uyi” tushunchasining ilmiy, nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Tadqiqot davomida oilaviy mehmon uylarining turizm infratuzilmasidagi o‘rni, xizmat sifati, iqtisodiy samaradorligi va hududiy turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilindi. Tadqiqot natijasida oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: Oilaviy mehmon uyi, turizm, mehmondo‘stlik, xizmat sifati, qishloq turizmi, etnoturizm, servis xizmatlari, marketing, turizm infratuzilmasi, oilaviy tadbirkorlik.

Аннотация. В данной статье исследованы научные, теоретические и практические аспекты понятия «семейный гостевой дом». В ходе исследования были проанализированы роль семейных гостевых домов в туристической инфраструктуре, качество обслуживания, экономическая эффективность и значение в развитии регионального туризма. По результатам исследования разработаны научно-практические рекомендации по развитию семейных гостевых домов.

Ключевые слова: Семейный гостевой дом, туризм, гостеприимство, качество обслуживания, сельский туризм, этнотуризм, сервисные услуги, маркетинг, туристическая инфраструктура, семейное предпринимательство.

Abstract. This article examines the scientific, theoretical, and practical aspects of the concept of a “family guest house.” The study analyzes the role of family guest houses in tourism infrastructure, service quality, economic efficiency, and their importance in the development of regional tourism. Based on the research findings, scientific and practical recommendations for the development of family guest houses were developed.

Keywords: Family guest house, tourism, hospitality, service quality, rural tourism, ethno-tourism, service activities, marketing, tourism infrastructure, family entrepreneurship.

Kirish. Bugungi kunda turizm sohasi jahon iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri sifatida mamlakatlar iqtisodiy rivojlanishida muhim o‘rin egallamoqda. Turizm xizmatlari tarkibida mehmondo‘stlik infratuzilmasi alohida ahamiyatga ega bo‘lib, unda oilaviy mehmon uylari zamonaviy turizm xizmatlarining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllanmoqda. Ayniqsa, ichki va xalqaro turizm rivojlanib borayotgan sharoitda turistlarning milliy muhit, mahalliy madaniyat va samimiy xizmatlarga bo‘lgan ehtiyoji ortib bormoqda. Shu jihatdan “oilaviy mehmon uyi” tushunchasi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy ahamiyatga ega bo‘lgan mehmondo‘stlik shakli sifatida dolzarb ilmiy-amaliy masalaga aylanmoqda.

O‘zbekiston Respublikasida turizmni rivojlantirish, hududlarning turistik salohiyatidan samarali foydalanish va oilaviy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar oilaviy mehmon uylarining faol rivojlanishiga zamin yaratmoqda. Ayniqsa, Samarqand, Buxoro, Xiva, Shahrisabz kabi tarixiy hududlarda oilaviy mehmon uylari turistlarga milliy qadriyatlar, urf-odatlar va an’analarni yaqindan namoyish etuvchi xizmat turi sifatida ommalashib bormoqda. Bu esa etnoturizm, qishloq turizmi va ekologik turizm rivojiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

“Oilaviy mehmon uyi” tushunchasi ilmiy nuqtai nazardan vaqtinchalik yashash xizmatini ko‘rsatuvchi, oila a’zolari tomonidan boshqariladigan va milliy muhitni aks ettiruvchi mehmondo‘stlik

obyektini anglatadi. Ushbu xizmat turi turistlarga oddiy mehmonxonalardan farqli ravishda mahalliy turmush tarzi, milliy taomlar va samimiy muhitni his qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, oilaviy mehmon uylarining rivojlanishi hududiy iqtisodiyotni faollashtirish, aholi bandligini oshirish va oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Mavzuning dolzarbligi oilaviy mehmon uylari faoliyatining ilmiy-nazariy asoslarini o‘rganish, ularning turizm infratuzilmasidagi o‘rnini aniqlash hamda ushbu xizmat turining iqtisodiy samaradorligini oshirish zarurati bilan izohlanadi. Shu bilan birga, xorijiy tajribalarni o‘rganish asosida oilaviy mehmon uylarini rivojlantirishning zamonaviy mexanizmlarini ishlab chiqish va xizmatlar sifatini oshirish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi “oilaviy mehmon uyi” tushunchasining ilmiy, nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganish, uning turizm tizimidagi ahamiyatini tahlil qilish hamda ushbu xizmat turini rivojlantirish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iboratdir.

Adabiyotlar sharhi. Oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish va mehmondo‘stlik xizmatlarini tashkil etish masalalari turizm iqtisodiyoti, xizmatlar marketingi va mehmondo‘stlik menejmenti doirasida keng o‘rganilgan ilmiy yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida oilaviy mehmon uylarining iqtisodiy samaradorligi, xizmat sifati va hududiy turizmni rivojlantirishdagi roli keng tahlil qilingan.

Philip Kotler xizmatlar marketingi nazariyasida turistlarning ehtiyojlarini qondirish va individual yondashuvni mehmondo‘stlik xizmatlarining asosiy omili sifatida baholaydi. Uning fikricha, oilaviy mehmon uylarining muvaffaqiyati xizmatlarning samimiyligi, milliy muhit va servis sifati bilan belgilanadi.

John Swarbrooke va Susan Horner tadqiqotlarida oilaviy mehmon uylarining qishloq va ekologik turizm rivojidagi ahamiyati alohida ko‘rsatib o‘tilgan. Ularning fikricha, ushbu xizmat turi turistlarga autentik muhit yaratib, hududiy iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Rossiyalik olimlar A.D. Chudnovskiy va M.A. Jukova mehmondo‘stlik industriyasida kichik biznesning o‘rni va servis xizmatlari sifatini tahlil qilgan. Ularning ilmiy qarashlarida oilaviy mehmon uylarini boshqarishda marketing faoliyati, xizmat madaniyati va mijozlar bilan samarali kommunikatsiya muhim omil sifatida qayd etiladi.

O‘zbekistonlik olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish orqali qishloq turizmi va hududiy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash masalalari keng o‘rganilgan. Mahalliy tadqiqotlarda milliy qadriyatlarni saqlash, oilaviy biznesni rivojlantirish va turistlarga sifatli xizmat ko‘rsatishning iqtisodiy samaradorligi asoslab berilgan.

Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, oilaviy mehmon uylari zamonaviy turizm infratuzilmasining muhim elementi bo‘lib, ularning rivojlanishi hududiy turizm, xizmatlar bozori va aholi bandligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda “oilaviy mehmon uyi” tushunchasining ilmiy, nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganishga qaratilgan metodologik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini turizm iqtisodiyoti, mehmondo‘stlik menejmenti va xizmatlar marketingiga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi.

Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv asosida oilaviy mehmon uylarining turizm infratuzilmasidagi o‘rni va ularning iqtisodiy ahamiyati tahlil qilindi. Tahlil va sintez usullari yordamida oilaviy mehmon uylarining rivojlanishiga ta’sir etuvchi omillar o‘rganildi hamda mavjud muammolar umumlashtirildi.

Taqqoslash usuli yordamida O‘zbekiston va xorijiy davlatlar tajribasi qiyosiy tahlil qilindi. Statistik tahlil usuli orqali turistlar oqimi, oilaviy mehmon uylarining soni va xizmatlar hajmiga oid ko‘rsatkichlar o‘rganildi.

SWOT tahlil usuli yordamida oilaviy mehmon uylarining kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlari baholandi. Kuzatish va ekspert baholash usullari asosida xizmat sifati va turistlar ehtiyojlari tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, oilaviy mehmon uylariga bo‘lgan talab turistlarning milliy muhit va samimiy xizmatlarga qiziqishi ortib borayotgani sababli sezilarli darajada oshmoqda. Ayniqsa, tarixiy va ekologik hududlarda faoliyat yuritayotgan oilaviy mehmon uylari turistlar uchun arzon, qulay va milliy muhitni aks ettiruvchi xizmatlarni taklif qilmoqda.

Oilaviy mehmon uylarining rivojlanishi hududiy iqtisodiyotga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Ular yangi ish o‘rinlarini yaratish, oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirish va mahalliy aholining daromadlarini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, qishloq turizmi va etnoturizm rivojiga ham xizmat qilmoqda.

Tahlil natijalari oilaviy mehmon uylarida xizmat sifati va marketing faoliyatini takomillashtirish zarurligini ko‘rsatdi. Ayrim hududlarda zamonaviy boshqaruv ko‘nikmalari, xorijiy tillarni bilish va raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi yetarli emasligi kuzatilmoqda.

Xorijiy tajriba tahlili shuni ko‘rsatdiki, rivojlangan davlatlarda oilaviy mehmon uylarini qo‘llab-quvvatlash uchun imtiyozli kreditlar, marketing ko‘magi va davlat dasturlari samarali qo‘llaniladi. Ushbu tajribalarni O‘zbekiston sharoitida ham joriy etish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa va takliflar. Olib borilgan tadqiqotlar natijasida “oilaviy mehmon uyi” tushunchasi zamonaviy turizm infratuzilmasining muhim elementi ekanligi aniqlandi. Ushbu xizmat turi turistlarga milliy muhit, samimiy xizmat va mahalliy qadriyatlarni his qilish imkonini beradi.

Oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish hududiy iqtisodiyotni faollashtirish, qishloq turizmini kengaytirish va aholi bandligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga, xizmat sifati, marketing faoliyati va boshqaruv samaradorligini oshirish zarurligi aniqlandi. Shundan kelib chiqib, oilaviy mehmon uylarini rivojlantirish bo‘yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

xizmat sifatini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish;

xodimlarning xorijiy tillar va servis bo‘yicha malakasini oshirish;

raqamli texnologiyalar va onlayn bronlashtirish tizimlarini joriy etish;

oilaviy tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash uchun imtiyozli kredit va subsidiyalarni kengaytirish;

hududiy marketing strategiyalarini rivojlantirish va turistik brendingni kuchaytirish.

Xulosa qilib aytganda, oilaviy mehmon uylarini zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida rivojlantirish O‘zbekiston turizm industriyasining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. https://turan-edu.uz/media/books/2024/05/28/5a14b0da-8b8a-4a09-89f7-195d31f19d6b.pdf
2. Raximov Z.O. Turizm sohasida mehmonxonalar xo‘jaligini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari.// Monografiya. - Samarqand: SamlSI, 2021.212 bet.
3. https://api.ziyonet.uz/uploads/books/251467/5e9dac25c3052.pdf
4. https://studfile.net/preview/3611258/
5. Н.К.Сердюкова, Л.М.Романова, Д.А.Сердюков Теоретические и прикладные подходы к формированию стратегии развития и продвижения гостиничного предприятия // ЕГИ. 2021. №4 (36). URL: https://cyberleninka.ru/article/n/teoreticheskie-i-prikladnye-podhody-k-formirovaniyu-strategii-razvitiya-i-prodvizheniya-gostinichnogo-predpriyatiya
6. R.Amriddinova, S.Islomov The role of guest houses in the organization of rural tourism // Builders of the future. 2022. №2. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/the-role-of-guest-houses-in-the-organization-of-rural-tourism